

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

อาเซียน หรือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations หรือ ASEAN) ก่อตั้งขึ้นโดยปฏิญญากรุงเทพ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 โดยมีสมาชิกเริ่มแรก 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย ต่อมาเมื่อปี 2527 เวียดนาม เข้าร่วมในปี 2527 เวียดนาม ปี 2538 สปป.ลาว พม่า ปี 2540 และ กัมพูชาเข้าเป็นสมาชิกล่าสุดปี 2542 ปัจจุบันมีสมาชิกอาเซียนทั้งหมด 10 ประเทศ วัตถุประสงค์ของการก่อตั้งอาเซียน คือ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างประเทศในภูมิภาค ชำรงไว้ซึ่งสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงทางการเมือง สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรมการกินดีอยู่ดีของประชาชนบนพื้นฐานของความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศสมาชิก ผู้นำอาเซียนได้ตกลงให้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียนให้แล้วเสร็จภายในปี 2558 ประชาคมอาเซียนประกอบด้วยความร่วมมือ 3 เสาหลัก คือ

1. ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community: APSC) มุ่งให้ประเทศกลุ่มสมาชิกอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข แก้ไขปัญหาระหว่างกันโดยสันติวิธี มีเสถียรภาพและความมั่นคงรอบด้าน เพื่อความมั่นคงปลอดภัยของเหล่าประชาชน
2. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) มุ่งเน้นให้เกิดการรวมตัวกันทางเศรษฐกิจ และความสะดวกในการติดต่อค้าขายระหว่างกัน เพื่อให้ประเทศสมาชิกสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่น ๆ ได้
3. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community – ASCC) มุ่งหวังให้ประชากรอาเซียนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี มีความมั่นคงทางสังคม มีการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน และมีสังคมแบบเอื้ออารี

ด้านการศึกษาเพื่อบรรลุประชาคมอาเซียน เน้นย้ำถึงบทบาทของการศึกษาในการสร้างประชาคมอาเซียน ภายในปี 2558 1) บทบาทของภาคการศึกษาในเสาการเมืองและความมั่นคง หลักสูตรของโรงเรียนสนับสนุน ความเข้าใจและความตระหนักถึงความสำคัญของกฎบัตรอาเซียน การส่งเสริมหลักการของประชาธิปไตย การส่งเสริมการศึกษาด้านสิทธิมนุษยชน ตระหนักถึงคุณค่าและค่านิยมทางวัฒนธรรมการสร้างเครือข่ายผู้บริหารโรงเรียน เพื่อบูรณาการความร่วมมือด้านการศึกษา 2) บทบาทของภาคการศึกษาในเสาเศรษฐกิจ สนับสนุนการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือในภูมิภาคอาเซียน ปกป้องและปรับปรุงมาตรฐานทางการศึกษาและวิชาชีพพัฒนามาตรฐานด้านอาชีพบนพื้นฐานของความสามารถในภูมิภาคอาเซียน สนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้

สามารถแข่งขันได้ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก 3) บทบาทของภาคการศึกษาในเสาสังคมและวัฒนธรรม ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อในภูมิภาคในหมู่อาจารย์ผ่านการฝึกอบรม โครงการแลกเปลี่ยน จากการประชุมคณะกรรมการระดับชาติเพื่อขับเคลื่อนการศึกษาในอาเซียนสู่การบรรลุเป้าหมายการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในปี 2558 ที่ประชุมได้ให้ความเห็นชอบร่างนโยบายเพื่อดำเนินงานด้านการศึกษา จำนวน 5 นโยบาย ดังนี้

นโยบายที่ 1 การเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน เพื่อสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมของครูคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และประชาชน เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ภายในปี 2558

นโยบายที่ 2 การพัฒนาศักยภาพของนักเรียน นักศึกษา และประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวประชาคมอาเซียน เช่น ความรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะและความชำนาญการที่สอดคล้องกับการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรม และการเพิ่มโอกาสในการหางานทำของประชาชน รวมทั้งการพิจารณาแผนผลิตกำลังคน

นโยบายที่ 3 การพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษาและครูอาจารย์ในอาเซียน รวมทั้งเพื่อให้มีการยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการร่วมกันในอาเซียน การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และการแลกเปลี่ยนเยาวชน การพัฒนาระบบการศึกษาทางไกล ซึ่งช่วยสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต การส่งเสริมและปรับปรุงการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมทางอาชีพ ทั้งในขั้นต้นและขั้นต่อเนื่อง ตลอดจนส่งเสริมและเพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาของประเทศสมาชิกของอาเซียน

นโยบายที่ 4 การเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนประกอบด้วย การจัดทำความตกลงยอมรับร่วมด้านการศึกษา การพัฒนาความสามารถ ประสพการณ์ในสาขาวิชาชีพสำคัญต่างๆ เพื่อรองรับการเปิดเสรีการศึกษาควบคู่กับการเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน

นโยบายที่ 5 การพัฒนาเยาวชนเพื่อเป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ผลกระทบทางด้านการศึกษาของไทยในระดับอุดมศึกษา มีการปรับตัวและการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ การเตรียมความพร้อมของอุดมศึกษาไทยในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่ชัดเจน คือ การเปิด-ปิดภาคการศึกษา แบบเดิมที่จะกำหนดโดยอาศัยฤดูกาล และวัฒนธรรม ประเพณีไทยเป็นหลัก ภาคการศึกษาที่ 1 เริ่มมิถุนายน - กันยายน ปิดเดือนตุลาคมซึ่งเป็นฤดูฝน ภาคการศึกษาที่ 2 เริ่มพฤศจิกายน - มีนาคม ปิด เมษายน - พฤษภาคม แต่ปีการศึกษา 2557 ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) ได้มีมติปรับเวลาการเปิดภาค การศึกษาให้สอดคล้องกับสากล และปฏิทินของอาเซียน โดยภาคการศึกษา ที่ 1 สิงหาคม-ธันวาคม ภาค การศึกษา ที่ 2

มกราคม-พฤษภาคม และปิดภาค การศึกษา เดือนมิถุนายน-สิงหาคม ซึ่งได้ดำเนินการมา 1 ปี การศึกษาแล้ว พบว่า การเปิด-ปิดภาคการศึกษาตามประเทศในกลุ่มอาเซียน มีปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อ ทั้งการจัดการศึกษา และคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะภาค การศึกษา ที่ 2 ซึ่งไม่ สอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศใน ประเทศไทย เป็นฤดูร้อน ทำให้บรรยากาศไม่เหมาะกับการเรียน การสอน หากใช้เครื่องปรับอากาศจะต้องเสียค่าไฟฟ้าเพิ่มขึ้น และเป็นช่วงวันหยุดมาก ทำให้การเรียน การสอนได้ไม่เต็มที่ รวมทั้งโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่ได้เปิด- ปิดตรงกัน จึงส่งผลกระทบต่อแก่นักศึกษาปี 5 สาขาการศึกษา ที่ต้องออกฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู โดยที่ประชุมประธานสภาคุณจารย์และข้าราชการแห่งประเทศไทย (ทปสท.) ได้เสนอให้มีการยกเลิก การเปิด-ปิด ภาค การศึกษาตามประเทศในกลุ่มอาเซียน เห็นควรเสนอให้มหาวิทยาลัยกลับไปเปิด- ปิดภาคการศึกษาเหมือนเดิมจนกว่าจะมีการหารือแนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าวแล้ว ปรับระบบการ เปิด-ปิดภาค การศึกษาให้ตรงกันทั้งระบบ สอดรับกับสาขาบริหารการศึกษา(2556) ที่ได้ทำการ สัมมนาทางวิชาการ เรื่อง ผลกระทบทางเลือกและทางออกเกี่ยวกับการเลื่อนเปิด-ปิดภาค การศึกษา ของสถานศึกษา ที่มุ่งเตรียมพร้อมก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ได้สะท้อนการเลื่อนเปิด-ปิด ภาคการศึกษา ตามอาเซียน เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2556 โดยระบุว่า ไม่สอดคล้องตามฤดูกาล ระวังเด็กต้องเรียนทั้ง ที่น้ำท่วม ซึ่งวิเคราะห์เป็น 2 แผน ได้แก่

1. ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานคงปฏิทินเดิม เลื่อนเฉพาะระดับอุดมศึกษา ซึ่งว่า การเปิด-ปิด ของโรงเรียนสอดคล้องกับฤดูกาล วิถีชีวิตคนไทย และฤดูกาลท่องเที่ยว ทั้งยังทำให้มีเวลาเตรียมระบบ การสอบเข้ามหาวิทยาลัยมากขึ้น โดยเฉพาะการสอบโอเน็ต ม.6 ได้หลังศึกษาจบชั้นม. 6 แล้ว และ สามารถทำกิจกรรมรับน้องได้เสร็จสิ้นก่อนเปิดภาคเรียน ขณะเดียวกันช่วงระยะเวลารอยต่อก่อนเข้า ศึกษาต่ออุดมศึกษาที่มากขึ้นนั้น เด็กอาจใช้เวลาว่างเปล่าอย่างไรประโยชน์ เกิดการมั่วสุมหากไม่ได้รับ การบริหารจัดการและส่งเสริมที่ดีจากภาครัฐ ซึ่งแผนนี้จะกระทบเฉพาะนักเรียนชั้น ม. 6 และนิสิต นักศึกษา

2. เลื่อนทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษา ซึ่งว่า โรงเรียนจะเปิดสอนไม่เหมาะสม กับฤดูกาล เพราะการเรียนการสอนจะอยู่ในช่วงฤดูท่องเที่ยว คือเดือนเมษายน และช่วงสอบและ ศึกษาจบในฤดูฝน อาจกระทบต่อการท่องเที่ยว ซึ่งแผนนี้จะกระทบนักเรียนทุกระดับชั้น และนิสิต นักศึกษา

แต่การประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) (ออนไลน์) ที่ประชุมได้หารือกรณีที่มี ข้อเสนอให้ทบวงเลื่อนเปิด-ปิดภาคเรียน ตามกลุ่มประเทศอาเซียน โดยให้เหตุผลการเรียนการสอน ช่วงเวลาดังกล่าวอาจไม่สอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย ทั้งนี้ ที่ประชุม ทปอ.ขอยืนยัน ให้การเปิด-ปิดภาคเรียนของสถาบันอุดมศึกษา เป็นไปตามกรอบเวลาเดิมที่กำหนดให้ภาคเรียนที่ 1 เปิดเดือนสิงหาคม - ธันวาคม และภาคเรียนที่ 2 เดือนมกราคม - พฤษภาคม และปิดภาคเรียนเดือน

มิถุนายน – สิงหาคม เพราะเป็นช่วงเวลาที่สอดคล้องกับสากลและเป็นประโยชน์ในด้านการแลกเปลี่ยน นิสิต นักศึกษา และอาจารย์ด้วย เมื่อมีเสียงทักท้วง ทปอ.ก็ไม่ได้นิ่งนอนใจโดยที่ประชุมได้มอบให้สถาบันอุดมศึกษาที่เป็นสมาชิก ทปอ. ที่ได้เริ่มนำร่องเปิด-ปิดภาคเรียนตรงตามอาเซียน ในปีการศึกษา 2557 ไปสำรวจข้อดี-ข้อเสียของการปรับการเปิดปิดภาคเรียนว่าเป็นอย่างไร ขณะเดียวกันในส่วน ทปอ.จะทำวิจัยโดยการสอบถามความคิดเห็นจากนิสิต นักศึกษา อาจารย์ นักเรียนและผู้ปกครองว่ามีความคิดเห็นช่วงระยะเวลาการเปิดปิดภาคเรียนขณะนี้อย่างไรบ้าง เมื่อได้ข้อมูลจากทั้งสองส่วนก็จะนำมาหารือกันในที่ประชุมต่อไป จากประเด็นข้อขัดแย้งดังกล่าวจึงมีการศึกษาผลกระทบของการจัดการศึกษา ตามนโยบายประชาคมอาเซียน เพื่อนำผลการศึกษามาพิจารณาหาแนวทางที่เหมาะสมต่อระบบการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยต่อไป ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลกระทบของการจัดการศึกษาจากการเปิด – ปิดภาคการศึกษาให้สอดคล้องกับประชาคมอาเซียน : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบการจัดการศึกษาจากการเปิด – ปิดภาคการศึกษาของมหาวิทยาลัยให้สอดคล้องตามนโยบายประชาคมอาเซียน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลกระทบของการจัดการศึกษา ตามนโยบายประชาคมอาเซียน ในทัศนะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้ทราบผลกระทบของการจัดการศึกษาตามนโยบายประชาคมอาเซียน
2. ได้ทราบผลการเปรียบเทียบผลกระทบของการจัดการศึกษาตามนโยบายประชาคมอาเซียน ในทัศนะของผู้มีส่วนได้เสียในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ข้อดี ข้อจำกัด และผลกระทบของการเปิด-ปิดภาคการศึกษาแบบเดิมกับแบบตามนโยบายอาเซียน

ขอบเขตด้านประชากร

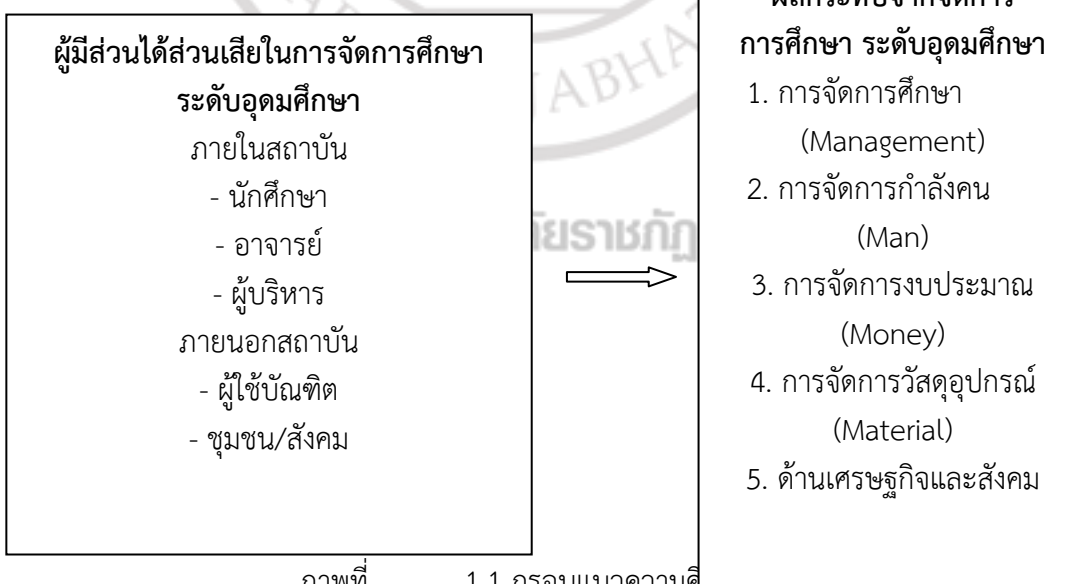
ประชากร คือ ประชากรคือ ประชากร คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระบบการศึกษาของมหาวิทยาลัยได้แก่ นักศึกษา อาจารย์ ผู้บริหาร ผู้ปกครองและชุมชน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษา อาจารย์ ผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัยและระดับคณะ ผู้ปกครอง และชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี แบ่งเก็บข้อมูลตามจุดประสงค์ของการวิจัย ส่วนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ โดยตอบแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ นักศึกษา จำนวน 691 คน และอาจารย์ จำนวน 170 คน รวม 861 คน ส่วนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ ผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัยและผู้บริหารระดับคณะ จำนวน 16 คน และใช้แบบสอบถามปลายเปิดโครงสร้างเกี่ยวกับการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ อาจารย์ จำนวน 20 คน นักศึกษา จำนวน 100 คน ผู้ปกครองและชุมชน จำนวน 18 คน รวม 154 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการศึกษา(Management) หมายถึง ด้านการจัดการเรียนการสอน
 การจัดการกำลังคน (Man) หมายถึง ด้านการนิเทศ การบริการวิชาการ การจัดกิจกรรม
 วันสำคัญ การประเมินผลการปฏิบัติงาน
 การจัดการงบประมาณ(Money) หมายถึง ด้านการเงิน การเบิกจ่าย รายได้ การใช้จ่าย
 การจัดการวัสดุอุปกรณ์ (Material) หมายถึง ด้านการวิจัย การเก็บข้อมูล การทดลอง
 การบริการวิชาการ
 ด้านเศรษฐกิจและสังคม หมายถึง การดำเนินชีวิตประจำวัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวความคิด

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี